

Magyarsággkutató Tudományos Társaság
Naučno društvo za hungarološka istraživanja
The Scientific Association for Hungarology Research
24000 Szabadka – Subotica, Strossmayer utca 11, Szerbia – Srbija
E-maile: gmolnariren@gmail.com www.mtt.org.rs

Beszámoló
a *Magyarsággkutató Tudományos Társaság*
MTA által támogatott tevékenységéről

MTA Titkárság
2015. évi műhelytámogatása

Szerződés szám: H-010/2015.

Szabadka, 2015

2015. évi beszámoló

A szervezet szerb nyelvű hivatalos neve:

Naučno društvo za hungarološka istraživanja

A szervezet magyar nyelvű hivatalos neve:

Magyarságkutató Tudományos Társaság

A szervezet tevékenységi iktatószáma:

9499

A szervezet tevékenységének ismertetése a 2015. naptári évben:

Kutatások, tanulmányírások:

1.

A tevékenység címe: **A nagybecskereki Piarista Gimnázium története (1846–1920)**

(1 éves projektkutatás – tanulmányírás)

A tevékenység megvalósításának ideje: 2015

Rövid leírás: 1846-ban nyitotta meg kapuit a piaristák gondjaira bízott nagybecskereki hatosztályos tanintézet. Magyar tannyelvű, színvonalas piarista tanintézet volt, amelyet nemcsak a katolikus, hanem a görögkeleti, evangélikus, református és izraelita diákok is igénybe vettek. Ugyanakkor a kegyesrendi tanárok irodalmi és "közhasznú" működése igen serkentőleg hatott az egykori megyeszékhely művelődési életének kibontakozására.

74 évig állt fenn. Ez idő alatt több mint 100 tanára néhány ezer diákot oktatott. A gimnáziumnak gazdag szertárai, gyűjteményei voltak. Olyannyira, hogy a század első éveiben afféle múzeumként a nyilvánosság előtt is megnyitották. Ott őrizték a bánáság madárvilágát bemutató, híres Kuhn-féle gyűjteményt, a Torontál megye flóráját szemléltető (570 növényfajból álló) Burget-féle gyűjteményt, Kodár Ernő 5.800 darabból álló bánásági bogárkollekciónak, a törökbecsei Steingassner Kálmán becses régiségeit, az újvidéki Antonius Simon értékes pénz- és éremgyűjteményét. Volt ott gazdag lepke- hal- és csiga-kollekció. Mindemellett az első világháború évében a gimnáziumnak több mint 15.000 kötete volt, köztük több könyvritkaság is.

A kutatásokat hazai (Vajdasági Levéltár, Újvidék, Nagybecskereki Történelmi Levéltár, Nagybecskerek) és külföldi levéltárakban, közgyűjteményekben (A piarista rendtartomány központi levéltára, Budapest, Országos Pedagógiai Intézet Könyvtára, Budapest,) végezték.

A résztvevők száma:

Dr. Németh Ferenc, docens (művelődéstörténész) + levéltári munkatársak, szervezők

Partnertámogató: Vajdaság Autonóm Tartomány Titkársága Újvidék és az MTA Titkársága Budapest

2.

A tevékenység címe: **A munkáltatói igények a Vajdaságban, A képzési igények és a munkaerővel szemben támasztott elvárások felmérése a Vajdaság foglalkoztatóinak körében** (1 éves projektkutatás – tanulmányírás)

A tevékenység megvalósításának ideje: 2015

Rövid leírás: Az empirikus kutatás része a *Képzési portfólió kialakítása a foglalkoztatók szakképzett munkaerő iránti igényeinek felmérésére alapozva* és vajdasági (szerb és magyar érdekeltségű) vállalatok lekérdezése (102 válaszadó közül 88 százalék, vagyis 90 a mikro- és

kisvállalkozások száma. A válaszadók székhelyei: Magyarkanizsa, Palics, Ada, Szabadka, Topolya, Zenta, Nagybecskerek, Zombor, Síd, Újvidék, Pancsova, Pétervárad, Szávaszentdemeter, Versec, Ürög, Karlóca, Ruma, Verbász, Petróc, Szenttamás és a falvakban: Szaján, Mohol, Bácskossuthfalva, Martonos, Hajdújárás)

- *A vajdasági munkaerőpiacon az egészségügy, a közgazdaságtan és az informatikai műszaki képzés terén kielégítőnek tűnik a szakemberlétszám, de a mezőgazdaságban szakemberhiányról beszélünk. A jövőben, korszerű oktatási hálózatok működtetésére lesz szükség, amelyekben fokozatosan mind nagyobb kifejezésre jut a piacigény.*
- *Egy nemzeti felsőoktatási stratégia kidolgozása megalapozhatná a magyar nyelvű oktatást a Kárpát-medencében. Az egymáshoz közel székelő (Szabadka, Újvidék, Szeged, Eszék, Pécs) egyetemi karok között kialakuló versenyhelyzeteket enyhíteni tudják a régiókapcsolatok (közös szakok, tanár-diák csere, kutatási projektek).*
- *A rugalmas szakváltások és specializáló kurzusok magyar nyelven, elősegíthetik a régióban munkát kereső esély nélküli diplomával rendelkező magyar fiatalok munkalehetőségét, és ezzel enyhítik az elvándorlási hajlamukat.*
- *A munkáltatók elvárásaiban az új technológiához, infrastrukturális berendezéshez kapcsolódó képzések illetve a nyelvi képzések kerültek a legszükségesebbek közé. Fontosnak tartják a specializált szakmai továbbképzéseket és átképzéseket, akár vállalaton belüli is.*
- *A vállalkozások a felnőttoktatási képzésekből hiányolják a gyakorlatorientáltságot. A munkaadók a kommunikációs, szervezőkészséget, informatikai, tárgyalástechnikai és prezentációs technikák és előadói készségek fejlesztését igénylik.*

A résztvevők: kutatáskoordinátor Gábrity Molnár Irén. A kérdőíves kutatásban rész vettek Baranyi Renáta, Beszédes Viktória és Ravasz Enikő andragógia MA szakos hallgatók.

Partnertámogató: Szegedi Tudományegyetem TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0002.

3.

A tevékenység címe: **Régió-specifikus felsőoktatási adatgyűjtés**

A tevékenység megvalósításának ideje: 2015

Rövid leírás: 1. A magyar (és kisebbségi) felsőoktatás jellemzői a Vajdaságban; 2. A kisebbségek regionális-felsőoktatási sajátosságai. A régió kisebbségügyi specifikumai, problémái a vajdasági felsőoktatás aktuális helyzetét nehezítik. A kisebbségügyi felsőoktatás problémái között van a vajdasági magyar fiatalok (többségekkel szembeni) lemaradása. A magyar diákok nagyobb számban iratkoznak főiskolákra, míg az egyetemen tanulók száma stagnál. A magyar kisebbség tudományterületi megoszlása javuló tendenciát mutat (tartományi szinten), Korábbi kutatási eredményeimhez viszonyítva (a társadalom- és humántudományok részaránya felülreprezentált volt: 44,7%). A tartományi felsőoktatási statisztikák bemutatását követően a tanulmányban a hangsúlyt a vajdasági etnikai tömbben (Észak-Vajdaság, Szabadka központtal) szerveződő felsőoktatás helyzetének elemzésére helyeztük; bemutatjuk Szabadka multietnikus alapokon szerveződő intézményeit.

Publikáció:

Irén Gábrity-Molnár, Zoltán Takács: *Hungarian-language higher education and primary teacher training in Vojvodina*. In: Gabriella Pusztai, Ágnes Engler and Ibolya Revák Markóczy (editors): *Development of Teacher Calling in Higher Education*. Higher Education & Society 5. Partium Press, Personal Problems Solution, Új Mandátum. Nagyvárad–Budapest. Romania–Hungary. <http://mek.oszk.hu/14700/14766/14766.pdf>

A résztvevők száma: Dr. Takács Zoltán, kutató/szerző és dr. Gábrity Molnár Irén, kutató

Partnertámogató: Vajdaság Autonóm Tartomány Titkársága Újvidék és az MTA Titkársága Budapest

4.

A tevékenység címe: Spaces and forms of international circular motilities (1 éves projektkutatás – tanulmányírás)
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015
Rövid leírás: The repetitive back and forth migration is advantageous for both the forwarding and receiving countries as well as for individuals of mobile lifestyle. The circular systems overwrite one-directional and mass migratory waves. Nowadays (from the aspect of Serbia) not only the continuous migration of young experts and the phenomenon of brain-drain are worrying, but also the influx of one-directional, mass international migration from Asia. These migrants aim to get to a country of the EU (mostly Germany) by crossing the state borders illegally and consider the countries of the region as transit states. The phenomenon is alarming for local individuals of circular mobilities as well as for both governments. It is worthy of analyzing the motives, dimensions and consequences of both types of mobilities (back and forth circulation and one-directional refugee type of migration), especially by quantitative, statistical as well as qualitative (interview) methods. The purpose of the present paper is to describe the forms and features of one-directional and several directional international mobilities in Hungary (2013 years), since these are not independent of each other. According to our hypothesis, political reactions on the new type of refugee flow negatively influences the already existing and functioning circular mobility system in the border region of Hungary and Serbia. Publikáció: Illés Sándor, Iren Gabrić Molnar, Kincses Áron (2015): <i>Spaces and forms of international circular mobility</i> . Zbornik međunarodne konferencije „Društvo i prostor” Filozofski fakultet u Novom Sadu, Srpsko sociološko društvo i Institut za uporedno pravo iz Beograda.
A résztvevők: Sándor Illés, Dr. habil. Active Society Foundation, Budapest, Hungary, Iren Molnar Gabrić, Dr. University Novi Sad, Economics Faculty Subotica, Serbia Áron Kincses, Ph.D. Hungarian Central Statistical Office, Budapest, Hungary
This work was supported by the János Bolyai Research Scholarship of the Hungarian Academy of Sciences, Active Society Foundation and Local Government of the IX. District of Budapest. Partnertámogató: Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Szociológia Intézete

5.

A tevékenység címe: Magyar pedagógusképzés Vajdaságban, a térség munkaerőpiacának a szolgálatában
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015
Rövid leírás: A magyar tannyelvű oktatás és pedagógusképzés múltja Vajdaság területén (A kezdetek: oktatás Bács-Bodrog vármegyében; Trianon után; A szocialista korszakban; Időszerű magyar pedagógusképzés beindításának körülményei; Képzések, tantervek – megoldásra váró feladatok; A vajdasági pedagógusképzés küldetéséről. A szabadkai Tanítóképző Kar a vajdasági magyar humántudósok és értelmiségiek kinevelésének otthona. A Magyarságkutató Tudományos Társaság megbízásából a szociológiai kutatócsoport (Gábrity Molnár Irén koordinálásával) elvégezte az Észak-vajdaság térségére jellemző munkaerő-piaci elvárások és a kibocsájtó iskoláztatási szempontok elemzését. Abból a tényből indulhatunk, ki hogy a munkaerő-piaci elvárások, és az oktatási intézmények kibocsátó kapacitásának valahol találkoznia kell. A kutatás eredményei a következők: – <i>Vajdaságban, a magyarságnak a további marginalizálódás fékezésére, megakadályozására mobil, a változásokra gyorsan és hatékonyan reagálni tudó, alkalmazkodni képes munkaerő képzése szükséges.</i> A szakképzés piaci igényekhez való igazítása (műszaki-informatikai, mezőgazdasági, élelmiszeripari, feldolgozóipari

<p>gyakorlat-orientált képzés fejlesztése), üzemek, vállalkozások, önkormányzatok és szakiskolák közötti szoros együttműködést feltételez.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>A vajdasági magyarság számára a folyamatos ismeret, tudás-szerzés és a tudásalapú gazdasági tevékenység felvállalása a még rendelkezésére álló fontos kitörési pont. Egy átfogó, a vajdasági magyarság egészét megcélzó tudásmenedzsment-koncepció eredményesen motiválná a széleskörű közösségi identitásépítést.</i> – <i>A vajdasági munkaerőpiacon az egészségügy, a közgazdaságtan és az informatikai műszaki képzés terén kielégítőnek tűnik a szakemberlétszám, de a mezőgazdaságban szakemberhiányról beszélünk. A jövőben, korszerű oktatási hálózatok működtetésére lesz szükség, amelyekben fokozatosan mind nagyobb kifejezésre jut a piacigény.</i> – <i>Egy nemzeti felsőoktatási stratégia kidolgozása megalapozhatná a magyar nyelvű oktatást a Kárpát-medencében. Az egymáshoz közel székelő (Szabadka, Újvidék, Szeged, Eszék, Pécs) egyetemi karok között kialakuló versenyhelyzeteket enyhíteni tudják a régiókapcsolatok (közös szakok, tanár-diák csere, kutatási projektek).</i> – <i>A rugalmas szakváltások és specializáló kurzusok magyar nyelven, elősegíthetik a régióban munkát kereső esély nélküli diplomával rendelkező magyar fiatalok munkalehetőségét, és ezzel enyhítik az elvándorlási hajlamukat.</i> – <i>A pedagógusképzés alapításának gazdasági-társadalmi indokoltsága nem változott, de a képzés új profiljának a bevezetése vált indokolttá, sőt ez mellett a hallgatók másoddiplomás, kiegészíthető szakosítása is fontos lett.</i> <p>Publikáció: Gábrity Molnár Irén, Takács Zoltán: <i>Magyar nyelvű felsőoktatás és tanítóképzés a Vajdaságban.</i> In: Pusztai Gabriella, Ceglédi Tímea (editors): <i>Szakmai szocializáció a felsőoktatásban, A pedagógusképzés kihívásai a Kárpát-medencében, Felsőoktatás&Társadalom 2.</i> Partium Könyvkiadó, Personal Problems Solution, Új Mandátum Könyvkiadó, Nagyvárad–Budapest. Romania–Hungary. https://www.academia.edu/15958927/Szakmai_szocializáció_a_felsőoktatásban._A_pedagógusképzés_kihívásai_a_Kárpát-medencében</p>
A résztvevők száma: Gábrity Molnár Irén és Takács Zoltán + 3 egyetemista munkatárs
Partnertámogató: MTA Titkársága Budapest és a Debreceni Egyetem

6.

A tevékenység címe: Emberi tényező az oktatásban – külhoni magyar pedagógushallgatók pályorientációs vizsgálata
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015
Rövid leírás: Szabadkán két oktatási intézményben zajlott a kutatás: Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon és az Óvó- és Edzőképző Szakfőiskolán. 194 vajdasági magyar hallgató töltötte ki a kérdőívet. A kutatáseredmények elemzését Ágyas Réka végezte el. A pedagógushallgatók motiváltsága, elvárásai, régióspecifikus jövőképe volt a vizsgálat célja.
A résztvevők száma: Ágyas Réka kutató és elemző+ kérdezőbiztosok
Támogató: Nemzetpolitikai Kutatóintézet, Budapest, Bethlen Gábor támogatásból

7.

A tevékenység címe: elemzőkutatás – The case or students commuting from Serbia to Hungary
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015
Rövid leírás: Problémaelemzés a Vajdaságból kiáradó értelmiségiek és szakemberek mobilitása kapcsán kielemezi a magyar fiatalok anyaországba és az EU országaiba irányuló emigrációjának a motívumait, a karrierépítési modelleket és a hazatérési esélyeket.
Publikáció: Student mobility or emigration flow? The case or students commuting from

Serbia to Hungary (online publikálva: Deturope 2015/7. 120-136 oldal)
A résztvevők száma: Szügyi Éva, PhD hallgató (közgazdász) és dr. Takac Zoltan
Támogató: MTA Titkársága Budapest

8.

A tevékenység címe: Identitás, vándorlás és etnikai folyamatok a Vajdaságban
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015
Rövid leírás: Összefoglaló elemzés és tanulmányírás a vajdasági térség etnikai folyamatairól, amit befolyásoltak a vándorlási tényezők, kihatással a lakosság identitásalakulására. Az elemzés külön fókuszál a vajdasági magyarság helyzetére. Publikáció: Gábrity Molnár Irén (2015): <i>Identitás, vándorlás és etnikai folyamatok a Vajdaságban</i> . In: Fábrián Attila (ed.) <i>Otthon a Kárpát-medencében</i> , Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron.
A résztvevők száma: 20
Támogató: Nyugat-Magyarországi Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Sopron

9.

A tevékenység címe: A vajdasági magyarok helyzete és jövőképe
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015
Rövid leírás: elemzés, tanulmányírás – a jelenlegi vajdasági vallási, gazdasági, társadalmi, politikai helyzetelemzés és jövőkép, különös tekintettel a migrációra, népesedési helyzetre, a magyar kisebbség helyzetére. Publikáció: Gábrity Molnár Irén (2015): <i>A vajdasági magyarok helyzete és jövőképe</i> , In: Csoma Áron (felelős szerkesztő) <i>Quo vadis Európa? Confessio</i> 39. évf. 2015/3-4 szám. Budapest. http://confessio.reformatus.hu/a-vajdasagi-magyarok-helyzete-es-jovokepe
A résztvevők száma: 1
Támogató: Magyarországi Református Egyház periodikája, Confessio Szerkesztősége

Konferenciákon, nyilvános vitákon való részvétel:

10.

A konferencia címe: Teacher Education in Central and Eastern Europe
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015. június 18-20
Rövid leírás: Pedagógusképzés helyzete Közép-kelet Európában, nemzetközi konferencia, és a pedagógusképzés megújítását célzó TÁMOP projekthez köthető. Előadók: Gábrity Molnár Irén, Takács Zoltán: <i>Felsőoktatás és pedagógusképzés Vajdaságban</i> , Debreceni Egyetem. http://btk.unideb.hu/data/esemenyek/092403.pdf
A résztvevők száma: 150
Szervezők: Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori Program és a Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD-Hungary)

11.

A konferencia címe: Društvo i prostor/ Society and Space
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015. 09. 25-26
Rövid leírás: Az újvidéki konferenciára a Magyarágkutató Tudományos Társaság, Szabadka migrációkutató csapata bemutató előadást készített <i>Spaces and forms of international circular mobilities</i> , címmel. Prezentáció: Iren Gabrić Molnar, Sándor Illés: <i>Prostori i forme međunarodne cirkularne migracije/Spaces and forms of international circular mobilities</i> . Društvo i prostor/Society and space – međunarodna konferencija u organizaciji Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, Srpskog sociološkog društva i Instituta za uporedno pravo iz Beograda. Novi Sad, http://ssd.org.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=513:2015-10-02-09-45-20&catid=35:2011-12-11-16-36-13&Itemid=41
A résztvevők száma: 140
Szervezők: Újvidéki Egyetem, Szerb Szociológia Társaság Beograd

12.

A tevékenység címe: fókuszcsoport vita a külhoni magyar tudományosság jelenéről és jövőjéről
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015. 09. 28.
Rövid leírás: Szabadkán az MTTK épületében meghívásra érkeztek a felkért fókuszcsoport résztvevők, az MTA külhoni köztestületi tagjai. A vitát Papp Z. Attila és Bárdi Nándor moderálta. A Magyarágkutató Tudományos Társaság tapasztalatairól G. Molnár Irén elnök nyilatkozott.
A résztvevők száma: 20
Szervező: MTA Titkársága Budapest és a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka

13.

A konferencia címe: Tanári munka hatása az oktatásra – pedagógushallgatók a fókuszbán
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015. 10. 02.
Rövid leírás: „Emberi tényező” az oktatásban – pedagógushallgatók pályorientációs aspirációi c. kutatáselemzés. Magyarország Háza, Budapesti konferencia a projektbemutató céljából, amelyen a regionális, vajdasági kutatás beszámolót Ágyas Réka tartotta. Felkért szakvéleményező Gábrity Molnár Irén, Lepes Josip
A résztvevők száma: 80 (Kárpát-medencei pedagógusképzők és hallgatók)
Szervező: Nemzetpolitikai Kutatóintézet Budapest

14.

A tevékenység címe: Tudás és régió, Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2015
A tevékenység megvalósításának ideje: 2014. 04. 25.
Rövid leírás: előadásokkal részvétel a Vajdasági Magyar Tudóstalálkozón - <i>Szügyi Éva: Szerbia régiói</i> - <i>Ágyas Réka: Valóban felelős vállalatok – „emberbarát vállalatok” magyarországi példákon keresztül</i> - <i>Papp Árpád: Migráció és migrén (a vajdasági migrációs trendek kutatásának huszonöt éve és ezek társadalmi hasznosulása)</i> - <i>Németh Ferenc: Egy tudós bánati életpálya (Lambrecht Kálmán (1889–1930) a paleantológus, ornitológus és etnográfus)</i> - <i>Takács Zoltán: Az egyetemek regionális-gazdaságfejlesztési szerepe</i>
A résztvevők száma: 80
Szervezők: Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, Újvidék és az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága, Budapest

15.

A konferencia címe: A Kárpát-medencei magyar nyelvű felsőoktatási együttműködés eddigi tapasztalatai és perspektívái
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015. 11. 21.
Rövid leírás: Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka épületében kerekasztal vita folyt a kar és egyéb vajdasági felsőoktatási intézmények szemszögéből kielemezett Kárpát-medencei magyar nyelvű felsőoktatási együttműködés eddigi tapasztalatairól. A Magyarságkutató Tudományos Társaság kutatáseredményeit és javaslatait Gábrity Molnár Irén elnök ismertette.
A résztvevők száma: 45
Szervező: Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka

16.

A tevékenység címe: nyilvános vita a Magyar Nemzeti Tanács felsőoktatási stratégiájáról
A tevékenység megvalósításának ideje: 2015. 12. 12.
Rövid leírás: MNT oktatási konzultációs bizottságának nyilvános vitája az Európa Kollégiumban Újvidéken a vajdasági magyar érdekeltségű felsőoktatási koncepcióról
A résztvevők száma: 80
Szervező: Magyar Nemzeti Tanács Szabadka, Európa Kollégium Novi Sad

Magyarságkutató Tudományos Társaság
Naučno društvo za hungarološka istraživanja
The Scientific Association for Hungarology Research
24000 Szabadka - Subotica, Strossmayer utca 11
Szerbia – Srbija
E-mail: gmolnariren@gmail.com
www.mtt.org.rs

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
TITKÁRSÁGÁNAK
PÉNZÜGYI FŐOSZTÁLY
Elszámolás kiegészítés

NYILATKOZAT

A H-010/2015. sz. támogatási szerződés szerinti MTA műhelytámogatás kapcsán kijelentem, hogy a mellékelt 2 számlát/pénzügyi bizonylatot és a megbízási szerződéseket más elszámolásoknál nem vettük figyelembe.

A Magyarságkutató Tudományos Társaság az MTA Titkárságának a támogatásán kívül, 2015-ben a Vajdaság Autonóm Tartomány Titkárságától kapott támogatást művelődéstörténeti kutatásokra (lásd a tartalmi beszámolóban: 50.000 dinár).

Szabadka, 2016. január 29.

Gábrity Molnár Irén, elnök
Magyarságkutató Tudományos Társaság Elnöke

Az MTA Titkárságának köszönjük az 2015. évi műhelytámogatást!